

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення семінарських та практичних занять
з дисципліни «Основи бізнесу»
для здобувачів вищої освіти спеціальності 075
«Маркетинг», освітня програма (спеціалізація) Маркетинг
ОС «Бакалавр»
денної форми навчання

2019

Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з дисципліни «Основи бізнесу» для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг», освітня програма (спеціалізація) Маркетинг ОС «Бакалавр» денної форми навчання / Укл. ст. викладач І.В. Кочнова. – Запоріжжя, 2019. – 31 с.

Укладач: І.В.Кочнова, ст. викладач.

Рецензент: В.В.Лифар, д.е.н., проф. каф. «Маркетинг та логістика».

Відповідальний за випуск: І.В.Кочнова, ст.викладач.

Затверджено
на засіданні кафедри
«Маркетинг та логістика»
Протокол № 1 від 27.08.19

Узгоджено та рекомендовано
до друку НМК ФЕУ ЕГІ
НУ«Запорізька політехніка»
протокол №1 від 01.08.2019

ЗМІСТ

	стор.
1. Мета та завдання дисципліни, її місце і роль в навчальному процесі	4
2. Тематичний план дисципліни	5
3. Плани семінарських та практичних занять	6
4. Перелік питань, що виносяться на залік	28
5. Рекомендовані література та джерела	30

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З КУРСУ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ»

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ І РОЛЬ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мета є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і спеціальних знань про базові поняття щодо здійснення підприємницької діяльності в сучасних умовах.

Завдання є розуміння сутності, принципів, форм та видів підприємницької діяльності; усвідомлення передумов та організаційно-правових основ підприємницької діяльності на Україні; оволодіння методами, організаційно-економічними механізмами та інструментами здійснення підприємницької діяльності.

Предметом є підприємництво, як особливий вид економічної діяльності людей, що характеризується економічною творчістю, новаторством, здібністю до ризику, вільному прояву ініціативи і направлений на ефективну мобілізацію матеріальних, фінансових та трудових ресурсів для отримання доходу (прибутку).

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основи прогнозування напрямків розвитку та проблем сучасного підприємництва в контексті його законодавчого та правового регулювання;

вміти:

- використовуючи знання, набуті в процесі вивчення проблем теорії і практики сучасного підприємництва, за допомогою додаткової літератури, статистичного та фактичного матеріалу, проаналізувати структуру та фактори складових суспільного виробництва;

- використовуючи додаткову літературу, за допомогою набутих знань, визначати тенденції та особливості розвитку економічних систем;

- використовуючи знання теорії та практики сучасного підприємництва, за допомогою додаткової літератури критично оцінювати пріоритети та особливості регулювання взаємодій економічних суб'єктів;

- засновуючись на здобутих знаннях закономірностей розвитку сучасного бізнесу з'ясувати пріоритетні напрямки інтеграції економічних суб'єктів в сучасну світогосподарську систему.

2 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи підприємницької діяльності

Тема 1. Підприємництво як вид господарювання.

Історія розвитку теорії підприємництва. Роль підприємництва в суспільстві. Засади підприємницької діяльності в Україні.

Тема 2. Загальна характеристика бізнесу та підприємництва.

Бізнес і підприємництво. Елементи системи бізнесу. Сутність підприємницької діяльності. Функції та принципи підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності

Тема 2. Типологія бізнесової та підприємницької діяльності.

Види підприємництва. Середовище господарювання підприємства: поняття, компоненти та вплив на діяльність суб'єкта господарювання.

Тема 3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми та напрями діяльності

Правові основи функціонування підприємств. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та види їх об'єднань.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти розвитку бізнесу

Тема 4. Види та форми підприємницької діяльності.

Основні види підприємств та їх організаційні форми. Основні види підприємницької діяльності. Об'єднання

підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.

Тема 5. Технологія створення підприємства (власної справи).

Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку. Вибір типу підприємництва та обґрунтування цілей підприємницької діяльності. Організація процесу створення і реєстрація нового підприємства. Ліцензування підприємницької діяльності. Бізнес-планування фірми: сутність, роль, методологічні основи, практика.

Тема 6. Бізнес-планування фірми: сутність, роль, методологічні основи, практика

Теоретичні основи бізнес-планування. Техніка, структура та логіка розробки бізнес-плану.

Тема 7. Підприємницький ризик

Сутність та функції ризику. Види ризиків. Способи оцінки ризиків підприємства. Стратегія управління ризиком. Шляхи та методи зниження ризику у підприємницькій діяльності.

3 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ 1

Семінар на тему: «Підприємництво як вид господарювання»

2 години

Мета заняття: вивчення історії розвитку теорії підприємництва

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Розкрийте методологічні підходи до розуміння поняття «підприємництво».

2. Проаналізуйте концептуальні погляди на підприємництво представників французької і німецької наукових шкіл.

3. Охарактеризуйте погляди науковців австрійської школи підприємництва. В чому відмінності?

4. Як змінювались погляди науковців щодо розуміння категорії «підприємництво»? Які домінуючі ознаки характеризували цю категорію на кожному з етапів?

5. Проаналізуйте становлення теорії підприємництва в українській науковій думці.

Практичне завдання

Підготуйте невеликі повідомлення про успішних підприємців та їхні досягнення в різні історичні періоди. (Демонстрація презентації про найвідоміших підприємців світу).

Успішних підприємців у сфері бізнесу чимало. Та шлях до вершини успіху для більшості з них полягає у щоденній наполегливій праці чи геніальній бізнес-ідеї. Пригадаємо імена деяких найвідоміших бізнесменів світу та познайомимося з їхніми бізнес-історіями :

1. Біл Гейтс.
2. Джек Уелш.
3. Стів Джобс.
4. Сем Уолтон.
5. Ілон Маск.
6. Генри Форд.

Завдання для досліджень

Підготувати доклади, презентації на теми:

1. Етапи розвитку підприємництва на території сучасної України.
2. Бізнес України під час війни.
3. Допомога під час війни: як держава може стимулювати розвиток бізнесу.
4. Як відкрити бізнес в умовах війни.
5. Бізнес під час війни: скільки підприємств почали працювати.
6. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Література: [1-5]

ЗАНЯТТЯ 2

Семінар на тему: «Загальна характеристика бізнесу та підприємництва»

2 години

Мета заняття: *визначення походження (виникнення) бізнесу та сучасне визначення підприємництва*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. У чому полягає відмінність між категоріями «бізнес» та «підприємництва»?
2. Загальна характеристика та особливості малого підприємництва?
3. Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії малих.
4. Місце та економічна роль малого бізнесу у структурі ринково економіки.

Практичне завдання

Завдання 1. Господарський кодекс України.

Стаття 42. Підприємництво як вид господарської діяльності
 1. Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Проаналізуйте зміст статті 42 ГКУ та виокремте ознаки

підприємницької діяльності. Поміркуйте над сутністю кожної ознаки.

Завдання 2. Розкрити диференціацію понять «підприємець», «бізнесмен», «підприємець-власник», «підприємець-менеджер». Особисті якості та риси характеру підприємця як людини.

У відповідях слід розкрити логічний та історичний підходи до походження та трактування категорій «підприємець», «підприємництво». Визначення підприємництва за законодавством України. Функції та принципи підприємництва. Підприємець як основний суб'єкт підприємництва. Споживач, конкурент, держава та інші контрагенти як суб'єкти підприємницького процесу. Об'єкти підприємництва.

Завдання 3. Поміркуйте: Чи є суб'єктом підприємницької діяльності жителька села, яка кілька разів улітку продає на ринку в місті ягоди зі свого саду? Чому ваш навчальний заклад не є суб'єктом підприємницької діяльності?

Завдання для досліджень

1. Підготуйте інформацію про мікропідприємства, малі підприємства у вашій місцевості та вироблені ними товари чи послуги. Чи є у вашій місцевості мале підприємство, продукція якого відома в інших регіонах України?

2. Приведіть приклади успішного малого підприємництва в зарубіжних країнах.

3. Дайте аналіз місця і ролі підприємства в сучасних умовах трансформації українського суспільства.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетингу. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Реферати

1. Аграрний бізнес в умовах війни.
2. IT-галузь допоможе Україні вистояти у війни.
3. Розвиток підприємництва в умовах глобалізацій.

Література: [1-5]

ЗАНЯТТЯ 3

Практичне заняття на тему: «Типологія бізнесової та підприємницької діяльності»

2 години

Мета заняття: *вивчення зв'язку підприємництва з основними фазами відтворювального циклу*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості.
2. Виробниче, посередницьке та фінансове підприємництво.
3. Середовище і передумови активізації підприємницької діяльності.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Тестові завдання для перевірки рівня закріплення матеріалу:
(в кожному тесті правильна відповідь одна, обраний варіант необхідно обґрунтувати навчальними матеріалами):

1. Зовнішнє середовище мало бізнесу – це:

- а) усе, що перебуває за межами фірми малого бізнесу;
- б) усе, що перебуває за межами фірми малого бізнесу і впливає на неї або підпадає під її вплив;
- в) усі ті суб'єкти, з якими фірма вступає в безпосередні відносини;
- г) «клімат», в якому функціонує фірма малого бізнесу і на який вона не може впливати безпосередньо.

2. До складових (параметрів) підприємницького середовища належать:

- а) політико-правова;
- б) соціально-демографічна;
- в) інституційно-організаційна;
- г) економічна.

3. Категорія «малий бізнес», відокремлюється для того, щоб використовувати її у практиці державного управління:

- а) пом'якшити або ліквідувати конкуренцію з великим бізнесом;
- б) спростити фінансову та статистичну звітність;
- в) створити рівні з великим бізнесом умови господарювання;
- г) усі відповіді вірні.

4. Критерії віднесення підприємств до категорії суб'єктів малого підприємництва, що використовуються в Україні:

- а) галузева належність;
- б) рівень спеціалізації;
- в) чисельність зайнятих;
- г) річні обсяги продажу;
- д) обсяги інвестованих в організацію коштів;
- е) усі відповіді вірні.

5. Умови, що сприяють розвитку малого бізнесу, такі:

- а) регіональна диференціація ринку;
- б) необхідність персоніфікованого обслуговування клієнтів;
- в) місткий ринок;
- г) наявність стійкого та тривалого попиту;
- д) необхідність у після реалізаційному обслуговуванні.

6. Мале підприємництво значним чином впливає на:

- а) темпи економічного розвитку;
- б) рівень інфляції;
- в) структурну характеристику ВВП;

г) рівень платоспроможності населення.

7. До видів (типів) підприємницької діяльності належать:

- а) виробнича;
- б) фінансова;
- в) комерційна;
- г) консультаційна;
- д) усі відповіді вірні.

8. Який правовий режим встановлюється для іноземців на території України в разі заняття підприємницькою діяльністю?

- а) національний;
- б) спеціальний;
- в) додаткових пільг;
- г) найбільшого сприяння.

9. Які суб'єкти не мають права займатися підприємницькою діяльністю:

- а) посадові особи органів державної влади.
- б) громадяни, які не досягли 21 року.
- в) особи без громадянства.
- г) іноземці.

10. Не є підприємницькою діяльністю:

- а) заснування акціонерного товариства.
- б) організація лотерей.
- в) аудиторська діяльність.

11. З якого моменту виникає правоздатність суб'єкта підприємництва?

- а) з моменту державної реєстрації.
- б) з моменту відкриття рахунку в банку.
- в) з моменту укладення першого договору.
- г) з моменту затвердження статуту засновником.

12. Які з перелічених підприємницьких структур мають статус юридичної особи?

- а) дочірнє підприємство.
- б) представництво акціонерного товариства.
- в) відділення комерційного банку.
- г) філіал підприємства.

13. До традиційних моделей виробничої підприємницької діяльності належать:

- а) інноваційна;

- б) частково інноваційна;
- в) технологічна;
- г) класична.

14. Суб'єктами посередницького підприємництва можуть виступати:

- а) виробники;
- б) дилери;
- в) консигнанти;
- г) дистриб'ютори;
- д) споживачі;
- е) брокери;
- ж) агенти;

15. Формами виробничої підприємницької діяльності є такі:

- а) основна;
- б) допоміжна;
- в) виробнича інфраструктура;
- г) соціальна інфраструктура.

Література: [2-5]

ЗАНЯТТЯ 3

Практичне завдання на тему: «Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні»

2 години

Мета заняття: визначити економічні функції держави та роль держави в економіці ринкового попиту

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні.
2. У чому полягає державна політика стосовно підприємства?
3. Які форми взаємодії держави і підприємства Ви знаєте?
4. Які негативні тенденції породжує підприємництво в

умовах ринкової економіки, коли діє в умовах не правового поля?

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Практичне завдання

Завдання 1. Планування власного бізнесу спонукає шукати відповіді на низку питань: хто має право займатися підприємницькою діяльністю; які види економічної діяльності дозволені в Україні; як зареєструвати (узаконити) свою діяльність; як податковується дохід або прибуток підприємця тощо.

Відповіді на такі питання потрібно шукати передусім у Господарському кодексі України, який почав діяти з 01.01.2004 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>).

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає перелік податків та зборів, платників, їх права та обов'язки, відповідальність за порушення податкового законодавства тощо (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>).

Знайдіть в Інтернеті Господарський і Податковий кодекси України, ознайомтесь з обсягом цих документів, особливостями пошуку необхідної інформації.

Завдання 2. «Аналіз витягів із законів України, які регулюють підприємницьку діяльність».

Знайдіть на інтернет-ресурсах закони, що містять інформацію щодо суб'єктів малого та великого підприємництва. Порівняйте характеристики мікро-, малих, середніх і великих підприємств, показники занесіть у таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

	Середня кількість працівників, осіб	Річний дохід, євро/грівни
Мікропідприємства		
Малі підприємства		
Середні підприємства		
Великі підприємства		

Завдання 3. Наведіть приклади підприємств різних форм власності, товари та послуги яких пропонують у вашому регіоні (наприклад, державне – «Укрзалізниця», комунальне – «Краматорська тепломережа», приватне – Інтернет-магазин «FISHKA.lg.ua»).

Завдання 4. Дослідження: Підготуйте інформацію про мікропідприємства, малі підприємства у вашій місцевості та вироблені ними товари чи послуги. Чи є у вашій місцевості мале підприємство, продукція якого відома в інших регіонах України?

Реферати

1. Правове забезпечення підприємництва в Україні.
2. Добровільні об'єднання підприємницьких структур.
3. Франчайзинг як особлива форма організації бізнесу.

Література: [1-6]

ЗАНЯТТЯ 4

Семінар на тему: «Види та форми підприємницької діяльності»

2 години

Мета заняття: *обґрунтувати різноманітні види підприємства в Україні та дати їм характеристику*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Визначите сутність підприємства як основної ланки підприємництва.

2. Обґрунтуйте різноманітні види підприємства в Україні та дайте їм характеристику.

3. Дайте класифікацію підприємств відповідно до чинного законодавства.

4. Дайте визначення господарського товариства відповідно до чинного законодавства.

5. Розкрийте сутність і особливості акціонерних товариств.

6. Визначити умови створення акціонерних товариств.

7. Прокоментуйте особливості господарського товариства неакціонерного типу та визначити умови управління ними.

8. Дати аналіз управління акціонерних товариств.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Тестові завдання для перевірки рівня закріплення матеріалу:

(в кожному тесті правильна відповідь одна, обраний варіант необхідно обґрунтувати навчальними матеріалами):

1. Господарське товариство – це:

а) товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій, та несе відповідальність по зобов'язаннях тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;

б) підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди між юридичними особами та громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку;

в) акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватись шляхом вільної, відкритої підписки та доступної всім бажаючим купівлі-продажу на біржах;

г) товариство, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватись шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі.

2. Акціонерне товариство це:

а) товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій, та несе відповідальність по зобов'язаннях тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;

б) підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди між юридичними особами та громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку;

в) акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватись шляхом вільної, відкритої підписки та доступної всім бажаючим купівлі-продажу на біржах;

г) товариство, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватись шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі.

3. Приватне акціонерне товариство – це:

а) акціонерне товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій, та несе відповідальність по зобов'язаннях тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;

б) підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди між юридичними особами та громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку;

в) акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватись шляхом вільної, відкритої підписки та доступної всім бажаючим купівлі-продажу на біржах;

г) акціонерне товариство, акції якого розповсюджуватись між засновниками і не можуть розповсюджуватись шляхом підписки, купуватися та продаватися на бірже – приватно.

4. Публічне товариство – це:

а) акціонерне товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій, та несе відповідальність

по зобов'язаннях тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;

б) підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди між юридичними особами та громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку;

в) акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватись шляхом вільної, відкритої підписки та доступної всім бажаючим купівлі-продажу на біржах;

г) акціонерне товариство, акції якого розповсюджуватись між засновниками і не можуть розповсюджуватись шляхом підписки, купуватися та продаватися на бірже – приватно.

5. Товариство з обмеженою відповідальністю – це:

а) товариство, статутний капітал якого поділено на частки, розмір яких законодавством і учасники якого відповідають за борги товариства своїми внесками до статутного капіталу, а при недостатності цих сум – додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника;

б) товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій, та несе відповідальність по зобов'язаннях тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;

в) товариство, учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за собою за зобов'язаннями товариства усім своїм майном;

г) господарське товариство, яке включає поряд з одним або декількома учасниками, які несуть повну відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, також одного або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майно товариства.

Реферати

1. Організаційні структури бізнесу в Україні, їхні переваги та недоліки.

2. Сутність державної політики підтримки малого підприємництва та його об'єктивна необхідність.

3. Зарубіжний досвід розвитку господарських товариств і його застосування в Україні.

4. Основні напрямки розвитку господарських товариств в Україні.

Література: [1-5]

ЗАНЯТТЯ 5

Семінар на тему: «Технологія створення підприємства (власної справи)»

2 години

Мета заняття: *вивчення технології створення підприємства (власної справи)*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку.
2. Вибір типу підприємництва та обґрунтування цілей підприємницької діяльності.
3. Яким нормативним актом регулюється процедура реєстрації підприємства в Україні?
4. Яка відмінність понять «створення підприємства» та «реєстрація підприємства»?
5. Опишіть регламент створення підприємства.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Тестові завдання для перевірки рівня закріплення матеріалу:

(в кожному тесті правильна відповідь одна, обраний варіант необхідно обґрунтувати навчальними матеріалами):

1. Письмовий документ, що засвідчує волевиявлення фізичних чи юридичних осіб стосовно заснування нового організаційно-правового утворення для реалізації конкретної підприємницької ідеї, називається:

- а) підприємницьким договором;
- б) колективним договором;
- в) установчим договором;
- г) договором доручення.

2. До форм співробітництва партнерів у виробництві належать:

- а) комерційна триангуляція;
- б) факторинг;
- в) проектне фінансування;
- г) комерційний трансферт;

3. Управління за контрактом як форма співробітництва партнерів належить до такого напрямку підприємницької діяльності:

- а) торгівлі;
- б) виробництва;
- в) фінансових відносин;
- г) товарообмінних операцій.

4. Форма обопільного придбання партнерами капіталу в національній валюті в певних розмірах за договірною ціною з подальшим її зарахуванням на рахунок покупця в національному банку країни продавця має назву:

- а) франчайзинг;
- б) факторинг;
- в) комерційний трансферт;
- г) комерційна триангуляція.

5. Проектне фінансування – це форма підприємницького співробітництва, за якої:

- а) один із партнерів передає іншому «ноу-хау» управлінського характеру, а останній забезпечує інвестування процесу практичного його використання;

- б) Один із партнерів зобов'язується фінансувати реалізацію підприємницького проекту іншого партнера;
- в) партнер-розробник ідеї пропонує іншому партнеру здійснювати практичну реалізацію проекту і зобов'язується фінансувати всі необхідні роботи.

6. До форм співробітництва партнерів щодо фінансових відносин належать:

- а) факторинг;
- б) франчайзинг;
- в) комерційна тріангуляція;
- г) форвардні операції.

7. Договір доручення за сферою діяльності належить:

- а) до зовнішньоекономічної діяльності;
- б) розрахунків та кредитування;
- в) страхування;
- г) правильної відповіді немає.

8. Колективний договір укладається:

- а) на всіх підприємствах;
- б) тільки на державних підприємствах;
- в) на всіх підприємствах, де використовується наймана праця;
- г) правильної відповіді немає.

9. Договори, що не належать до сфери зовнішньоекономічної діяльності, такі:

- а) договір консигнації;
- б) агентський договір;
- в) кредитний договір;
- г) усі відповіді правильні;

10. У договорі форс-мажорні обставини зазвичай описуються:

- а) у преамбулі;
- б) заключній частині;
- в) специфічних умовах основної частини;
- г) загальних умовах основної частини.

Практичні завдання

1. Заповнити таблицю даних щодо переліку документів для проходження державної реєстрації підприємств різних організаційно-правових форм.

Підприємства різних організаційних форм	Заява про реєстрацію	Рішення про створення	Статут	Установчий договір між засновниками	Розмір статутного фонду	Додаткові документи
Приватне підприємство						
Акціонерне товариство						
Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю						
Повні товариства						
Командитні товариства						
Об'єднання підприємств						

2. Скласти план заходів підготовчого етапу створення власного підприємства разом із поданням переліку установчих документів на державну реєстрацію.

3. Розкрити переваги та недоліки франчайзингу як одного із шляхів входження в бізнес.

Реферати

1. Система державного регулювання та підтримка малого підприємництва в зарубіжних країнах.

2. Параметри формування належного підприємницького середовища в Україні.

Література: [1-6]

ЗАНЯТТЯ 6

Семінар на тему: «Бізнес-планування фірми: сутність, роль, методологічні основи, практика»

2 години

Мета заняття: *розкрити сутність і особливості бізнес-планування фірми*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Що таке «бізнес-план»? Для кого він розробляється?
2. Які функції виконує бізнес-план?
3. Чи завжди підприємець повинен складати бізнес-план?
4. Від яких факторів залежить структура бізнес-плану?
5. Охарактеризуйте основні розділи бізнес-плану.

Тестові завдання для перевірки рівня закріплення матеріалу:

(в кожному тесті правильна відповідь одна, обраний варіант необхідно обґрунтувати навчальними матеріалами):

1. Бізнес-план – це:

- а) документ, що характеризує фінансово-господарський стан підприємства;
- б) загальна концепція розвитку підприємства;
- в) пакет документів, необхідний для отримання кредиту в банку;
- г) документ, що описує стан та перспективи розвитку підприємства.

2. Які фактори визначають зміст бізнес-плану:

- а) цілі розробки та аудиторія, якій адресовано бізнес-план;
- б) розміри та сфера майбутнього бізнесу;
- в) усі варіанти правильні;
- г) правильної відповіді немає.

3. Бізнес-план готують:

- а) комерційні та некомерційні підприємства;
- б) юридичні та фізичні особи - суб'єкти підприємництва;
- в) юридичні особи;
- г) фізичні особи - суб'єкти підприємництва.

4. Бізнес-план необхідний у таких ситуаціях:

- а) при отриманні кредиту;
- б) при реорганізації, реконструкції підприємства
- в) при реалізації інвестиційного проекту;
- г) усі відповіді правильні.

5. Бізнес-план складають терміном:

- а) до 1 року;
- б) на 3-5 років;
- в) на 10-20 років;
- г) усі відповіді правильні.

6. Організаційний план як один із розділів бізнес-плану

повинен містити інформацію про:

- а) організаційну схему та потребу в персоналі;
- б) управлінський персонал та оплату його праці;
- в) перспективи структури управління підприємством;
- г) усе перераховане.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обгрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Практичне завдання

Розробка розгорнутого бізнес-плану з реалізації конкретної підприємницької ідеї. Необхідно опрацювати інформацію та виконати наступні розділи документу:

- а) опис продукту;
- б) ринки збуту;
- в) конкуренція на ринках збуту;
- г) план маркетингу;
- д) виробничий план.

Література: [1-10]

ЗАНЯТТЯ 7

Семінар на тему: «Підприємницький ризик»

2 години

Мета заняття: *засвоєння теоретичного матеріалу щодо ризиків у підприємницькій діяльності*

План заняття

Теоретичні питання для обговорення

1. Поняття економічного ризику.
2. Причини економічних ризиків.
3. Сутність та основні види ризиків.

4. Управління економічними ризиками.
5. Механізм зменшення основних економічних ризиків.

Тестові завдання для перевірки рівня закріплення матеріалу:

(в кожному тесті правильна відповідь одна, обраний варіант необхідно обґрунтувати навчальними матеріалами):

1. Загроза виникнення непередбачених планами та прогнозами матеріальних і фінансових втрат та збитків або недоодержання очікуваних доходів у ході здійснення підприємницької діяльності – це:
 - а) підприємницький ризик;
 - б) ризик втрати майна;
 - в) ризик втрати часу;
 - г) фінансовий ризик;
 - д) економічний ризик;
2. До внутрішніх причин, що зумовлюють підприємницький ризик, можна віднести:
 - а) недоліки у системі управління;
 - б) недоліки організації процесу виробництва;
 - в) поведінку контрагентів;
 - г) правильні відповіді а та б;
3. До зовнішніх причин, що зумовлюють підприємницький ризик, можна віднести:
 - а) похибки у визначенні попиту;
 - б) природно-кліматичні умови;
 - в) зміни ринкової кон'юнктури;
 - г) усі відповіді правильні;
4. Господарські ризики можуть містити:
 - а) ризик зміни податкового законодавства;
 - б) відсутність попиту на товари та послуги;
 - в) інфляція;
 - г) ризик неадекватного менеджменту;
 - д) усі відповіді є правильними;
5. Ризик суб'єкта економічних відносин, що здійснює підприємницьку діяльність у вигляді інвестування, – це:
 - а) підприємницький ризик;
 - б) ризик втрати майна;
 - в) ризик втрати часу;

- г) фінансовий ризик;
- д) інвестиційний ризик;

6. Причини виникнення ризиків під час здійснення підприємницької діяльності обумовлені:

- а) постановкою помилкової мети невизначеністю ситуації;
- б) обмеженістю ресурсів;
- в) протидією партнерів;
- г) низькою якістю продукції, робіт та послуг;
- д) усі відповіді є правильними;

7. Витрати, пов'язані з ризиком, можуть бути:

- а) матеріальними;
- б) фінансовими;
- в) трудовими;
- г) втратами часу;
- д) усі відповіді є правильними;

8. Найбільш розповсюдженими методами зниження ризику є:

- а) розподіл ризику між учасниками підприємницької діяльності;
- б) страхування ризику;
- в) резервування коштів на покриття непередбачених витрат;
- г) нейтралізація часткових ризиків;
- д) усі відповіді є правильними;

9. Ризик, що призводить до банкрутства підприємства:

- а) припустимий ризик;
- б) критичний ризик;
- в) катастрофічний ризик;
- г) спекулятивний ризик;
- д) зовнішній ризик;

10. Управління ризиками – це:

- а) частина діяльності керівника організації, спрямована на її економічний захист від небажаних свідомих або випадкових обставин, що наносять шкоди її діяльності;
- б) виявлення, аналіз і вплив на всі ризики, з якими стикається організація, з позиції використання сприятливих можливостей для збільшення вартості її активів;
- в) визначення втрат, які проявляються у вигляді заподіяння шкоди здоров'ю та життю людей, навколишньому середовищу, престижу підприємця або виникають внаслідок інших

несприятливих соціальних і морально-психологічних причин;
г) правильна відповідь відсутня;

11. Мета управління ризиками – це:

- а) виявляти, аналізувати і впливати на всі ризики, з якими стикається організація, з позиції використання сприятливих можливостей для збільшення вартості її активів;
- б) зниження величини передбачуваного доходу, так звана упущена вигода, також входить у категорії ризику;
- в) визначення небезпеки потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів чи недоотримання доходу порівняно з варіантом, розрахованим на раціональне використання ресурсів;
- г) правильна відповідь відсутня;

12. Серед способів усунення ризиків фахівці виділяють:

- а) уникнення ризику;
- б) утримання ризику;
- в) передача ризику та зниження ступеня ризику;
- г) усі відповіді правильні;

13. Дії підприємства, які можна визначити як створення резервів для компенсації можливих фінансових втрат, належать до:

- а) страхування;
- б) диверсифікації ризиків;
- в) формування резервних запасів;
- г) формування інвестиційного портфеля.

Методичні вказівки до підготовки до семінарського заняття

На базі лекційного матеріалу, основної і додаткової літератури, рекомендованої до вивчення курсу джерела: періодичні видання, Інтернет, ЗМІ, підготувати змістовні та обґрунтовані відповіді на теоретичні питання щодо значення маркетинг. Студенти повинні володіти інформацією і бути готові відповідати по всім питанням, наведеним вище.

Практичні завдання

Завдання 1. Мета: проаналізувати підприємницькі ризики та надати рекомендації з їхнього усунення.

ТОВ «Надія» займає монопольне становище на ринку щодо виготовлення вікон із пластику. За останні 5 років

діяльності підприємство скоротило обсяги виробництва своєї продукції з метою створення дефіциту та підвищення попиту на неї, і як наслідок – підвищення ціни.

У результаті зазначене обмеження виробництва продукції не призвело до очікуваних наслідків.

Визначте:

1. Чи допустило ТОВ «Надія» зловживання монопольним становищем?

2. Укажіть можливі ризики здійснення підприємницької діяльності на ринку.

3. Надайте рекомендації, як уникнути підприємству ризиків.

Відповіді обґрунтуйте та зробіть узагальнювальні висновки.

Реферати

1. Способи зменшення кредитних ризиків.
2. Ідентифікація та оцінка ризику – сучасні методи.
3. Сучасні прийоми управління ризиком в бізнесі.

Література: [1-5]

4 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Сутність і функції підприємництва.
2. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб.
3. Суб'єкти підприємництва.
4. Технологія розробки бізнес-плану.
5. Принципи підприємницької діяльності.
6. Статутний фонд та його формування.
7. Види підприємницької діяльності.
8. Торговельний патент: умови придбання, вартість, термін дії.
9. Необхідні умови розвитку підприємництва.
10. Організаційні форми підприємництва.
11. Сутність корпоративного управління.
12. Механізм державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи.

13. Стадії розробки бізнес-плану.
14. Види господарських товариств та їх характеристика.
15. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності.
16. Акціонерне товариство: сутність та види.
17. Джерела фінансування підприємництва в Україні.
18. Механізм державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи.
19. Лізинг як форма підприємницької діяльності.
20. Переваги та недоліки одноосібного володіння.
21. Ліцензування в підприємницькій діяльності.
22. Комерційне підприємництво.
23. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
24. Підприємець – ключова фігура ринкової економіки.
25. Форми об'єднань підприємств в Україні.
26. Сертифікація продукції як інструмент державного регулювання підприємництва.
27. Види підприємств в Україні.
- 28 Структура бізнес-плану.
29. Засновницькі документи суб'єктів підприємницької діяльності.
30. Бізнес-інкубатори як форма підтримки малого підприємництва.
31. Проблеми розвитку підприємництва в Україні.
32. Юридичний статус підприємництва.
33. Правова база розвитку підприємництва.
34. Види лізингу.
35. Сутність і функції бізнес-плану.
36. Статут підприємництва.
37. Суб'єкти підприємницької діяльності – платники ПДВ та акцизного збору.
38. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні.
39. Підприємство: сутність, ознаки, функції.
40. Державна регуляторна політика у сфері підприємництва.
41. Управління економічними ризиками в підприємстві.

5 РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

Законодавчі та нормативні документи

1. Господарський кодекс України. Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція від 01.01.2023). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15.2>.
2. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 24.02.2023). URL: <https://tax.gov.ua/nk/zminu>.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Закон від 15.05.2003 № 755-IV (редакція від 01.01.2021). Підприємництво та основи бізнесу. Практикум 247 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
4. Про захист економічної конкуренції. Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
5. Про підприємництво. Закон від 07.02.1991 № 698- XII (Редакція від 11.02.2022). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
6. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Базова

1. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум: Навчальний посібник. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін. під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. 280 с.
2. Добрава Н.В., Осипова М.М. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса: Бондаренко М.О., 2018. 305 с.
3. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навч. посібник. 2021. 108 с.

4. Основи підприємництва: Підручник; Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.

5. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 500 с.

6. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.

7. Карпенко Н.В. Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст. К.: Центр учбової літератури, 2019. 252 с.

8. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.

Додаткова

1. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та інтернет-торгівля: навчально-методичний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп. 2021. 454с.

2. Геммонд Р. Мистецтво роздрібної торгівлі. Передові ідеї та стратегії від найуспішніших торгових компаній світу пер. з англ. Р. Ладохіної. К.: КМ-БУКС. 2019. 416 с.

3. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник. О. В. Димченко, О. Д. Панова, В. В. Коненко та ін.; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 432 с.

4. Поведінка споживача: навчальний посібник Н.М. Бабко, О.В. Мандич, І.О. Сєвідова та ін. Харків: ХНТУСГ, 2020. 170 с.

5. Менеджмент стартап проєктів: підручник. О.А. Гавриш, В.В. Дергачова, М.О. Кравченко, Н.І. Ситник, Ж.М. Жигалкевич, та ін; за заг. ред. О.А. Гавриша. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 337 с.

6. Чан Кім В., Моборн Рене Стратегія Блакитного океану. Як створити беззмарний ринковий простір і позбутися конкуренції. Х.: Клуб семейного досуга, 2018. 384 с.